

NARODNA TEHNIKA ZAGREBA
GRUPACIJA ZA KINO-AMATERIZAM

STANJE, PROBLEMI I NEKI PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐIVANJE
KINO-AMATERIZMA U ZAGREBU

Z A G R E B
prosinac 1974.

Kino-klub "Zagreb" ima bogatu tradiciju. Jedan je od najstarijih kino-klubova u ovom dijelu Evrope, a prvi u Jugoslaviji. Osnovan je 1928. godine u okviru Foto-kluba "Zagreb". Godine 1935. odvaja se od Foto-kluba, pa dalje djeluje samostalno kao Kino-klub "Zagreb". Uz njegovo je osnivanje neodvojivo vezano ime zubara Dr Maksimilijana Paspaja, koji je bio jedan od osnivača Kluba i njegov prvi predsjednik.

Amaterski je film između dva rata postojao i djelovao uglavnom samo u Zagrebu, a zagrebački su kino-amateri bili i među osnivačima Međunarodne unije amaterskog filma (UNICA). Osim zagrebačkih kino-amatera u to su vrijeme djelovali samo u Beogradu poznati foto-reporter Rista Marjanović, koji je vjerojatno i prvi snimao filmove u boji, i Vladeta Lukić kasnije poznati profesionalni filmski snimatelj; i moguće još samo po netko osim njih.

Naš je zagrebački Klub godinama slovio kao vodeći i najaktivniji Klub u zemlji, a tek su poslije drugog svjetskog rata postali vrlo aktivni Kino-klub "Beograd" i Kino-klub "Split", koji su našoj profesionalnoj kinematografiji dali mnogo poznatih autora avangardista i eksperimentatora.

Generacijama je Kino-klub "Zagreb" bio stjecište filmske avangarde Zagreba. Tako je odgojio više današnjih profesionalnih filmskih radnika, kao što su na pr. snimatelj Oktavijan Miletić, režiser Zlatko Sudović, režiser Rajko Grlić, TV snimatelj Ivica Hripko, Branko Bubenik, poznati eksperimentator Vladimir Petek i mnogo drugih, a osobito je značajno ime filmskog avangardiste i eksperimentatora, majstora amaterskog filma otorinolaringologa Dr Mihovila Pansini, duhovnog začetnika i osnivača poznatog festivala eksperimentalnog filma - GEFF.

Od godišnje skupštine, održane 11. veljače 1974. godine Kino-klub "Zagreb" djeluje kao udruženi kino-amaterski klub, udružen sa studentskim Kino-klubom "PAN 69", Zagrebačkom autorskom grupom "ZAG-CAMERA", "FAVIT" - centrom i Kino-klubom "STUDIO". Kino-amateri udruženih klubova samoupravno su se dogovorili da dalje djeluju pod zajedničkim imenom Kino-kluba "Zagreb". Osnovani su zadaci Kluba, filmska proizvodnja i širenje filmske kulture.

Aktiviranjem u Klubu od skupštine 11. veljače 1974. godine dr Ante Peterlića, profesora na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu, koji u novom Upravnom odboru nosi dužnost potpredsjednika, stvorena je teoretska mogućnost za kvalitetniju repertoarnu i proizvodnu aktiv-

nost.

Zato je potrebno da Kino-klub "Zagreb" postane matični klub za sve kino-klubove i sekcije u gradu Zagrebu.

DRUŠTVENO KORISNA DJELATNOST KINO-AMATERIZMA

Kino-klub "Zagreb" je osnovna organizacija Narodne tehnike Zagreba i Kino-saveza Hrvatske. Osnovni cilj i djelatnost Kluba su filmska proizvodnja i širenje filmske kulture.

- FILMSKA PROIZVODNJA

U filmskoj proizvodnji, kao jednoj od dviju djelatnosti Kluba, treba ubuduće težiti ka masovnosti, koja je u posljednje vrijeme zamrla. Kroz Klub je od 1962. godine pa do danas prošlo oko 380 članova, koji su djelovali a neki od njih još i danas djeluju. Momentalno u Klubu aktivno sjeluje oko dvadesetak autora kratkih filmova dokumentarnog, igranog i eksperimentalnog karaktera, koji snimaju filmove na 8 mm, super 8 i 16 mm filmskoj traci. Mnogo je više članova i posjetilaca Kluba koji sudjeluju na filmskim projekcijama i tribinama, u razgovorima s gostima: profesionalnim filmskim radnicima i istaknutim autorima amaterskog filma, pohađaju kino-amaterske tečajeve i u Klubu stižu filmsku kulturu.

Osim standardnih filmskih projekata, nastojanjem za omasovljenjem broja autora u budućnosti, Klub će nastojati formirati sekciju seniora, sekciju "obiteljski film", privući i aktivirati što je moguće više pionira za djelovanje u Kino-klubu "Zagreb" kao u matičnom i centralnom Klubu u gradu Zagrebu. U planu je i realiziranje filmova o akcijama većeg kulturnog i društvenog značaja. Planiramo snimati filmove, od filmova, kojima se bilježe na filmskoj traci događaji iz našeg društvenog i političkog života, pa obiteljskih, autorskih, namjenskih filmova - do filmova eksperimentalnog karaktera, u kojima se otkrivaju mogućnosti novog filmskog izraza.

U skladu sa težnjom za omasovljenjem članstva, osnovni akcenat u proizvodnji biti će stavljen na mlade filmske entuzijaste.

- ŠIRENJE FILMSKE KULTURE

Širenje filmske kulture provodi se:

- a) održavanjem projekcija i filmskih tribina, kako u klupskim prostorijama, tako i izvan Kluba,
- b) održavanjem kino-amaterskih tečajeva, kako za članstvo Kluba tako i izvan Kluba.
- a) Kino-klub "Zagreb" već tradicionalno održava redovne filmske projekcije i tribine četvrtkom u svojoj dvorani na Trgu žrtava fašizma 14, u koju stane do 90 posjetilaca. Od 1975. godine pa na dalje planira se održavati barem dvije takove projekcije tjedno, što znači godišnje osamdesetak filmskih projekcija - tribina - programa, izuzev dva ljetna mjeseca kada Klub ne radi.

Program se odvija prema tematskim ciklusima:

1. Retrospektivne projekcije majstora amaterskog filma

Danas u Jugoslaviji postoji 21 majstor amaterskog filma, a zvanje majstora je najviši domet na području amaterskog filma. To zvanje dodjeljuje Kino-savez Jugoslavije. Među majstorima se nalaze i poznati filmski radnici, koji su se svojim radom afirmirali i na polju profesionalnog filma. U 1973. godini počeli smo sa retrospektivnim programima filmova majstora, što je izazvalo veliki interes kod zagrebačke publike. S tom će se akcijom nastaviti i dalje. Nakon svake projekcije održava se razgovor s autorom.

2. Reprize

U našoj se zemlji godišnje održava niz interesantnih filmskih manifestacija izvan Zagreba, koje zbog svog značaja i zanimljivosti zavređuju da ih vidi i zagrebačka publika. To su na pr. Festival amaterskog filma Jugoslavije, Međuklupski festival amaterskog dokumentarnog filma Jugoslavije, Festival amaterskog filma Hrvatske, Revija amaterskog filma Jugoslavije i td. Nastojat ćemo neke od takovih repriza održavati u našoj organizaciji u Zagrebu uz razgovore sa autorima, članovima žirija i novinarima.

3. Iz arhive Kino-kluba "Zagreb"

Udruženi Kino-klub "Zagreb" u svojoj filmoteci posjeduje zanimljivu zbirku amaterskih filmova snimljenih od 1928. godine do danas. Dobar dio tih filmova nagrađivan je na brojnim festivalima u zemlji i inozemstvu. Preko tih projekcija želimo upoznati građanstvo Zagreba, kao zainteresirane izvan Zagreba, s povijesti zagrebačkog kino-amaterizma od njegovih početaka pa do danas. S takovim će se projekcijama nastaviti i dalje.

4. Gostovanje filmskih režisera

Započeli smo sa praksom, da u naše prostorije pozivamo filmske režisere, gledamo njihove filmove i s njima razgovaramo. I na dalje ćemo nastaviti s tom praksom, pa pozivati režisere, kritičare i filmske esejiste, gledati filmove, razgovarati s autorima, razgovarati o filmu uopće, jer tako možemo dati znatan doprinos širenju filmske kulture u našem gradu. Nastavit ćemo sa održavanjem tih interesantnih susreta između profesionalnih filmskih autora - radnika i naših članova, kao i gostiju izvana. To tim više jer je posljednjih godina snimljeno više filmova koji su svojim načinom filmskog izražavanja bliski amaterskom filmskom stvaralaštvu. Preko tih ciklusa cilj nam je upoznati zagrebačke kino-amatere kao i građanstvo s autorima koji nekonvencionalno i slobodno obrađuju suvremene društvene teme.

5. Iz fundusa "Filmoteke 16"

Ovim ciklusom predviđeni su filmovi koji su značajni za povijest filmske umjetnosti.

6. Šampionat Kluba - Memorijal Dr Maksimilijana Paspe

To je tradicionalna priredba, koja se godinama provodi u Klubu u čast prvog predsjednika i osnivača Kluba. Svaki član Kluba u borbi za prelazni pehar može izazvati svojim filmom dotadašnjeg šampiona.

7. Filmski kviz

To je nova interesantna zamisao Kluba, predviđena za članstvo i građanstvo Zagreba, provjera filmskog

znanja metodom kviza, uz filmske inserte i dija pozitive.

8. Projekcije filmova i filmske tribine izvan Kluba

U suradnji sa Kino-savezom Hrvatske, Gradskim vijećem Narodne tehnike Zagreba, Savezom studenata, Savezom omladine, Klubom samoupravljača Zagreba, mjesnim zajednicama, kao i radnim kolektivima, predviđen je niz projekcija naših filmova izvan klupskih prostora: u studentskim dovovima, omladinskim klubovima, na društvenim tribinama, na omladinskim radnim akcijama, na pr. ORA "SAVA", po školama i fakultetima, po radnim organizacijama i td. Tom akcijom želimo upoznati građanstvo s našim radom na području amaterskog filma, kao i privući nove članove amaterskom filmskom pokretu.

9. Nova usporedna istraživanja

Program FAVIT (film, audiovizuelna istraživanja i televizija), film, film-novi film, koji se nastavlja na historijske pokrete avangarde, na GEFF, na "slobodni film", na "nezavisni film", film koji je stalno u traženju, film koji od scenarija do projekcije istražuje nove mogućnosti. Audio-zvuk, koji čujemo i ne čujemo, zvuk koji se pretvara u glazbu, djeluje uspavljajuće ili bolno, zvuk koji ispituju "primitivni" radnici i glazbeni stručnjaci, zvuk proizveden instrumentom, ali i proizveden elektronskim impulsom, zabilježen zvuk na filmskoj vrpici (magnetofonskoj, filmskoj, video). Vizuelno nove tendencije-likovna istraživanja, rušenje granica svega što se vidi očima, oblika (bijelo platno), pokušaj razbijanja klasičnog registriranja likovnog umjetnika: fiksirana faza jednog djelića sekunde, dati dinamiku suvremenosti, pokret registriran u statičkoj slici, jer svi slikari prikazuju laž koja ne postoji, izmišljaju svoju viziju viđenog objekta, razlikuju se po imenima, a u stvari su svi slikari (osim mrtve prirode) apstraktni slikari! "Treba odabrati pravu boju za svoje nebo!!!" Izložbe suvremene galerije, izložbe na otvorenim prostorima, izložbe samo jedne slike... fotografije. Film-televizija ... Istraživanja i eksperimentiranja: umjetnik istraživač ili konstruktor? Televizija

ne zvanična, već "Video tape recorder", televizija zatvorenog kruga, televizija minijaturizirana: kamera, magnetoslip, monitor. Snimanje slike i zvuka istovremeno na istu magnetsku traku. Istovremena mogućnost neposrednog reproduciranja i multipliciranja programa (video kazete), televizija pomoću koje može autor ostvariti djelo, realizirati ideju, dokumentirati stvarnost s najvećom mogućom vjernošću. FAVIT djeluje avangardno, s više autora, traži specifičnu tehniku, uključuje publiku u programe - svi su publika i svi izvođači. Ne postoji pozornica. Pozornica je iza nas. Prvi program FAVIT izveden je u Beogradu 1973. godine (u suradnji sa radio-klubom).

11. Prošireni mediji ... (expandet-media)

Nakon raspisanog natječaja za radove iz oblasti proširenih medija, koji je raspisao Studentski kulturni centar u Beogradu 1972. godine, uslijedila je realizacija pod šifrom "O" 222, kasnije FAVIT. Imajući u vidu intencije organizatora, koji je želio okupiti autore, koji svojim radovima prelaze granice među umjetnostima i proširuju njihova svojstva, predloženi projekt je pružio sve uvjete za izvedbu u bilo kojem prostoru ili vremenu. Rad predstavlja program jednog autora, a izvodi ga grupa i to u obliku tekstualne, vizuelne, audio intervencije u prostoru i izvan njega. Praktički je projekt ispitivao nove medije: video-tape-recorder, te mogućnosti projekcione tehnike filma (multiplikaciona projekcija istog filma sinhrono). Za vrijeme priredbe uspostavljen je kontakt sa publikom i publika je aktivno sudjelovala u programu. Program akcije: projekcija autorskih filmova, snimanje i reprodukcija TV (video-tape-recorder), kontakt sa publikom, intervencija audio-medija izvan prostora (radio-veza), intervencija audio-vizuelnog medija izvan prostora, održavanje priredbe (TV-program), izvođenje glazbe na prvi put viđenu sliku na ekranu (orkestar gleda film i svira), pokretna izložba fotografija, intervencija publike za vrijeme izvođenja priredbe (gledaoci komentiraju viđenu sliku), gledaoci dobivaju FAVIT NOVINE na filmskoj vrpici. Za vrijeme izvođenja registrira se zbivanje foto-filmskim kamerama. Predviđena nepredviđena akcija! ... Na ovakovoj

priredbi treba vrhunsku koordinaciju izvoditelja prilagoditi publici, koja po malo postaje izvoditelj... .. na priredbi održanoj 1973. godine, taj prošireni medij bio je u ovom slučaju FAVIT NOVINE na filmskoj vrpici, koja se umnožava u filmskoj laboratoriji.....

12. Akcija "Najdraži film"

Projekcije filmova autora, tzv. "najdražeg filma" sa diskusijama. U toj se akciji ide na najveću masovnost, jer je "najdraži film" obiteljski film, intimni film svakog pojedinca autora, u kojemu on snima svoju obitelj, svoju djecu, provedeno vrijeme na izletima, na ljetovanju i td.

13. Projekcije pionirskih filmova

Po mnogim školama postoje kino-klubovi i kino-sekcije, koje imaju svoje viditelje, a udruženi su u Sekciju voditelja dječjih kino-klubova, rukovodilac je sekcije, drugarica Zena Kalogjera. U Zagrebu postoji 24 takova kino-kluba po školama, koji su registrirani kod Kino-saveza Hrvatske. To su:

1. Kino-klub OŠ "MLADOST", Utrina
2. " OŠ "PANTOVČAK", Hercegovačka 198
3. " OŠ "KATA DUMBOVIĆ", Lenjingradska 133
4. " OŠ "AUGUST ŠENOVA", Selska cesta 95
5. " OŠ "VJENCESLAV NOVAK", Marijana Badela
6. " OŠ "MILAN ŠPALJ", Rudeška 71
7. " OŠ "IVO MARINKOVIĆ", Rapska 3
8. " OŠ "KREŠO RAKIĆ", Trnsko bb
9. " OŠ "S.S.KRANJČEVIĆ", Bogišićeva 13
10. " OŠ "MATIJA GUBEC", Zadarska 31
11. " OŠ "MILOJE PAVLOVIĆ", J.Laurenčića bb
12. " OŠ "DR IVAN RIBAR", Retkovec
13. " OŠ "JOSIP RAČIĆ", Srednjaci bb
14. " OŠ "R.IZ.BAKOVIĆ", Zagreb
15. " OŠ "PAVLEK MIŠKINA", P.Miškine 24
16. " OŠ "N.L.KOZARČANIN", Strma c. bb
17. " OŠ "JORDANOVAC", Jordanovac
18. " OŠ "A.G.MATOŠ" (K.K."DINAMO"), Albrehtova
19. " OŠ "IVAN MAŽURANIĆ", Pljevljanska 7
20. " OŠ "HASAN KIKIĆ", Koturaška 75
21. " OŠ "PALI BORCI NOB-e", Špansko
22. " OŠ "KRIŽANIĆEVA", Laginjina bb
23. " OŠ I.BRLIĆ-MAŽURANIĆ", Kustošija
24. Škola zavoda za rehab.djece oboljele od cerebralne paralize, Goljak 2

Održavanjem kino-amaterskih tečajeva i projekcija po tim klubovima podizala bi se filmska kultura pionira. Treba pronaći načina kako te mlade filmske entuzijaste privući u Kino-klub "Zagreb", animirati ih u jednom jedinstvenom kino-klubu i stvoriti od njih buduće autore, kako osigurati njihovo daljnje djelovanje kao autora, ili administrativaca u klubu?!

b) Filmski tečajevi (kino-amaterski tečajevi):

Održavanje filmskih kino-amaterskih tečajeva: početnih, naprednih i specijaliziranih

Tečaj se sastoji od:

1. teoretskog dijela: povijest filma, filmska estetika, filmsko stvaralaštvo, gledanje i analiza filma;
2. praktičnog dijela: poznavanje tehnike, vježbe rukovanja tehnikom i priborom, individualno snimanje filma.

Program početničkog tečaja pomno je razrađen i prilagođen uzrastu i ličnim afinitetima polaznika, pa im daje početno znanje i mogućnost da se uključe u autor-sku djelatnost kluba.

Pored tečajeva za članstvo kluba i polaznike iz vana, a unutar Kluba, planiramo od sada održavati barem četiri takova tečaja godišnje (do sada smo održavali samo dva), ubuduće planiramo održavanje tečajeva i izvan Kluba, u radnim kolektivima, po društvenim organizacijama, među omladinom (po školama i sveučilištima). Težnja nam je da Kino-klub "Zagreb" postane rasadnik filmske kulture u gradu Zagrebu. Nastojat ćemo da to ne bude samo nastojanje u zatvorenom krugu, unutar klupskih prostorija, kao i da se sve izvan Kluba ne svede samo na neko propagandno nastojanje, nego da se naša aktivnost pretvori u najaktivniju suradnju sa ustanovama, društvenim organizacijama, radnim kolektivima, omladinom (prvenstveno radničkom), u industriji i klubovima. Za članove Kluba planiramo i održavanje specijalističkih tečajeva u novim tehnikama. Planiramo i održavanje blic-tečajeva izvan Kluba.

Posebna aktivnost naših članova, usko povezana sa proizvodnjom, jest autorska aktivnost sudjelovanjem sa filmovima na brojnim festivalima i revijama amaterskog filma unutar zemlje (Festivali pojedinih klubova, republički i savezni festivali, ZAG-FIDA, Mala Pula itd.). Film "RUKE" Marijana Hodaka dobio je na primjer 1973. godine "GRAND PRIX" socijalističkih zemalja u Varšavi. Osiguranjem potrebnih finansijskih sredstava za povećanje tehničkog nivoa sinhroniteta filmova u tonskoj tehnici, kao i izrada kopija, povećat će nam se mogućnost sudjelovanja na festivalima i manifestacijama i izvan zemlje, koja je uz tehničke mogućnosti koje sada imamo m i n i m a l n a.

Kino-klub nema posebnog umjetničkog rukovodstva. Klubom rukovode članovi Upravnog odbora, koji su ujedno i njegovi umjetnički rukovodioci. Proizvodnom i repertoarnom politikom u Klubu rukovodi Komisija za film, formirana po Upravnom odboru. Za posebne slučajeve, kao za žiriranje filmova kod pojedinih manifestacija biraju se najeminentniji članovi i gosti iz vana sa višegodišnjim kino-amaterskim ili profesionalnim stažom i reputacijom. Proizvodnu i repertoarnu politiku sada kreira i rukovodi Komisijom za film filmski režiser, kritičar i esejist dr Ante Peterlić, prof. na Akademiji za kazalište, film i televiziju.

U Kino-klubu "Zagreb" održavaju se redovni klupski sastanci dva puta tjedno, ponedjeljkom i četvrtkom na večer. Ponedjeljak je klupski sastanak za diskusije i radne dogovore, a četvrtak je dan javne projekcije - tribine za građanstvo.

U 1974. godini Kino-klub "Zagreb" imao je jače kontakte sa Foto-klubom "Zagreb" i Klubom samoupravljača Zagreba, čiji su članovi bili naši gosti u Klubu, a mi smo održali projekcije u njihovim prostorijama. Tu ćemo suradnju u 1975. godini još pojačati i proširiti, kao i uspostaviti jače kontakte za suradnju sa ostalim političkim i društvenim organizacijama, radnim kolektivima i omladinskim organizacijama i ustanovama.

POSTOJEĆI PROBLEMI I PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE AKTIVNOSTI

Aktivno članstvo Kino-kluba "Zagreb" danas je pretežno srednjoškolska i studentska omladina, ali Kino-klub momentalno nije dovoljno masovna organizacija. U Zagrebu postoje kino-klubovi po poduzećima i u industriji, ali to su sve uglavnom foto-kino klubovi, čiji članovi prvenstveno rade fotografiju. Podatke o tim klubovima ne posjedujemo, ali bi na neki način i te klubove, tj. njihove članove trebalo animirati i privući u Kino-klub "Zagreb" kao matični klub u gradu Zagrebu.

Ne smije se ipak zaboraviti da je fluktuacija članstva Kino-kluba "Zagreb" od osnivanja, prije skoro 50 godina, pa do danas bila ogromna, kroz Klub je prošlo stotine članova, koji su time ipak obogatili svoju filmsku kulturu, a neki su od njih bili i te kako aktivni.

Kino-amaterizam je djelatnost, koja iziskuje znatna materijalna sredstva, pa su sredstva s kojima Kino-klub "Zagreb" raspolaže nedovoljna, da bi se mogla razviti i realizirati puna i potpuna aktivnost prema željama članova i postavljenim planovima rada i aktivnosti. Potrebna je i jača suradnja između organizacija Narodne tehnike.

Osnovni je nedostatak tehnička baza, prvenstveno što se tiče tonske tehnike. Primjenom novih suvremenih tehnika snimanja, sinhronizacije amaterskih filmova i izrade kopija, znatno bi se povećala mogućnost šire distribucije filmova u organizacijama grada Zagreba, koje su za to zainteresirane, kao i izvan područja grada Zagreba pa i u inozemstvu - izvan granica naše zemlje. Time bi kino-amatersko djelovanje dobilo u još većoj mjeri javni karakter, održavanjem projekcija i filmskih tribina među omladinom (po školama i sveučilištima), u radnim kolektivima, kao i općenito među zainteresiranim dijelom građanstva. Time bi naše djelovanje postalo znatno dostupnije javnosti, dok je do sada bio osnovni problem u tehničkoj bazi, koja nije mogla zadovoljiti današnje potrebe. Uvođenjem nove tehnike, to bi bilo omogućeno, a tim bi se prikazivanjima filmova vršila propaganda amaterske filmske djelatnosti.

Povećanjem tehničkog nivoa imali bi mogućnost potpunog sinhroniteta ozvučenja filmova i izrada kopija, što opet omogućuje povećanu mogućnost prikazivanja filmova i

izrada kopija, što opet omogućava povećanu mogućnost prikazivanja filmova i distribucije. Povećanjem broja aktivnih suradnika povećat će se proizvodnja, koja je jedna od dviju osnovnih aktivnosti Kino-kluba "Zagreb".

Osim povećanja i poboljšanje tehničkog nivoa najuže filmske tehnike, pokušali bi u Klubu realizirati uz suradnju sa Radio-klubom "Zagreb" i primjenu najnovijih tehničkih otkrića kao što je na pr. prvenstveno tehnika televizije zatvorenog kruga (video-tape-recorder).

Logično je da se moramo prvenstveno okrenuti najmlađima, uvesti ih u naše redove i selekcijom odgojiti buduće istaknute kino-amatere entuzijaste.